

Котляр Д.С.

студент кафедри економічного аналізу та обліку

Александрова В.О.

старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку,

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

СVP-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

Фінансові результати діяльності підприємства є індикатором його конкурентоспроможності і ефективності господарювання в ринковій економіці. Отже, актуальним завданням є розробка ефективного інструментарію управління фінансовими результатами, одним з елементів якого є СVP-аналіз.

Відомо, що існують чинники, які істотно впливають на фінансові результати роботи підприємства: витрати, ціна, об'єм і структура реалізованої продукції [1, с. 235]. СVP-аналіз (Cost – Volume – Profit) допомагає встановити взаємозв'язок цих чинників і вважається одним з результативних способів прогнозування і планування діяльності підприємства. Він дає можливість вирішити наступні завдання [2]:

- оптимізація пропорцій між змінними і постійними витратами;
- оптимізація пропорцій між ціною і об'ємами реалізації продукції;
- мінімізація підприємницької ризику;
- оцінка і прогнозування фінансових результатів;
- виявлення резерви і забезпечення достатнього запасу фінансової стійкості;
- обґрунтування рекомендацій по поліпшенню роботи підприємства.

Проведення СVP-аналізу дає можливість розрахунку витрат для ухвалення оперативних рішень. Приведений метод зазвичай має назву «ВЕР-аналіз» або аналіз точки беззбитковості.

Точка беззбитковості (поріг рентабельності) – об'єм виручки, який рівний постійним і змінним витратам на виготовлення і реалізацію продукції, тобто крапка, при якій витрати будуть компенсовані доходами, а при виробництві і реалізації кожній подальшої одиниці продукції підприємство починає отримувати прибуток. Іншими словами, під точкою беззбитковості розуміється такий момент, коли підприємство повністю покриє збитки і діяльність компанії почне приносити реальний прибуток.

Однак точна беззбитковості є лише складовою СVP-аналізу, який дає можливість визначити також такі показники, як коефіцієнт маржинального прибутку, маржа безпеки, операційний важіль [3].

Проте, даний вид аналізу має ряд припущень, на яких він базується [4]:

- виражається лінійною залежністю зв'язок між випуском продукції та витратами;

- усі витрати чітко розподіляються на постійні та змінні;
- величина змінних витрат є прямопропорційною до обсягів виробництва та реалізації;
- у рамках певного періоду постійні витрати суттєво не змінюються разом зі зміною обсягів виробництва;
- змінні витрати на одиницю продукції є постійними;
- ціни на продукцію, сировину та матеріали стабільні;
- продуктивність праці залишається незмінною;
- протягом аналізованого періоду залишки запасів готової продукції не змінюються: обсяг виробництва дорівнює обсягам реалізації продукції;
- структура асортименту продукції підприємства є незмінною.

Необхідно зауважити, що на зміну обсягів виробництва і реалізації продукції, її собівартість і фінансові результати компанії впливає багато факторів. Інколи дані показники діють в протилежних напрямках. Таким чином, зв'язок «обсяг виробництва – виручка – собівартість – прибуток» у практиці господарської діяльності не абсолютний [2].

Приведений перелік обмежувальних умов стосовно застосування інструменту CVP-аналізу багато підприємств не здатні застосовувати його, зокрема використання методу стає недоцільним за умов значних коливань цін на ринку сировини, коли підприємство реалізує не всю виготовлену продукцію за звітний період, при збільшенні постійних витрат та ін. [3].

На практиці найбільш складним етапом CVP-аналізу в умовах випуску декількох видів продукції є розподіл постійних витрат.

Згідно з традиційним підходом, постійні витрати вдається розподілити за видами продукції пропорційно обсягам їх реалізації. Тобто, продукція з більшим об'ємом реалізації забирає на себе більшу частину постійних витрат. Даний підхід зазвичай не дає можливості об'єктивно проаналізувати внесок окремих видів продукції в кінцевий результат.

Існує також управлінський підхід до CVP-аналізу, який передбачає іншу методологію розподілу постійних витрат. На першому етапі визначається та часина постійних витрат, яку точно вдається співвіднести з конкретним видом продукції. Другим етапом є розподіл постійних витрат, що залишилися, традиційним методом. При більш точному розподілі суми постійних витрат точка беззбитковості зміниться. Тобто управлінський підхід до CVP-аналізу є більш точним, показує реальнішу картину для прийняття управлінських рішень, що впливатимуть на фінансовий результат [3].

Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що використання CVP-аналізу базується на ряду припущень, відмічених вище, тому необхідно їх враховувати при використанні цього інструменту впливу на фінансовий результат. Застосування управлінського підходу до аналізу «витрати – об'єм – прибуток» дозволяє виконати точний розрахунок, забезпечити об'єктивнішу оцінку результатів діяльності підприємства. А так само дає можливість ефективного планування, прогнозування і управління витратами і прибутком. Але слід

відмітив, що проблема точнішого розподілу постійних витрат дещо ускладнює розрахунки. Аналізуючи фактичні і прогностичні дані, слід пам'ятати об баланс між точністю і доцільністю отриманої інформації, а так само враховувати вартість цих робіт. Проте, CVP-аналіз є одним з найефективніших і найпопулярніших інструментів управлінського обліку.

Список літератури

1. Маркарян Э.А., Герасименко Г.П. Финансовый анализ / Э.А. Маркарян, Г.П. Герасименко. – М. : «ПРИОР», 2006. – 160 с.
2. Одінцова Т.М. CVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства / Т.М. Одінцова, О.В. Невмержицька, І.В. Чаус // Financial space. – 2013. – №1(9). – С. 90-95.
3. Бабяк Н.Д., Іванюк К.Б. CVP-аналіз: традиційний та управлінський підходи. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-8_0-pages-272_276.pdf.
4. Паскалова А.Г. CVP-анализ как инструмент оперативного контроллинга затрат / А.Г. Паскалова // Контроллинг на малых и средних предприятиях: сборник научных трудов IV межд. конгресса по контроллингу 25 апреля 2014 г. / Под науч. ред. проф. Фалько С.Г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://controlling.ru/files/56.pdf>.